

C H U O N G : 20

MARTIN NHẬN THẤY Bác-sĩ Pickerbaugh là một ông xếp có độ-lượng. Ông chỉ muốn Martin nghĩ ra được điều gì, làm được cái gì để hô hào cổ-xúy ăm-ỹ cho cái chủ-trương và phong-trào do ông đề-xướng ra. Sự hiểu biết của ông về khoa-học thực ra còn kém mấy Cô Y - tá phòng, nhưng ông không có tính ghen-ty, và ông chỉ cầu cho Martin tin rằng việc đi lại chỗ này chỗ kia thật mau-lẹ, thật ăm-ỹ là phương-tiện (mà cũng có thể là cứu-cánh) của Tiến-Bộ.

Martin và Leora kiếm được một cái nhà cho hai gia-đình ở trên ngọn đồi Xã-Hội, thực ra không phải là một cái đồi mà chỉ là một chỗ đất hơi nhô cao lên trên mặt đồng-bằng. Ở đây có cái thích là các bãi cỏ nối tiếp nhau, bãi nọ liền bãi kia, đường đi có những cây phong bóng mát, và cái thú được tự-do, không bị người ta dòm-dò như ở Wheatsylvania.

Thế rồi hai người bỗng được nhiều người tử-tế hào tâm ở Nautilus tìm đến làm thân.

Mới đến ở đây được mấy hôm, Martin thấy có người gọi điện-thoại, giọng đàn ông ồ-ồ, hỏi chàng :

- A-lô. Martin ? đố ông đoán được ai đây !

Martin dương bận, định trả lời : "Ông thắng rồi... thôi chào ông !" nhưng rồi chàng giữ lại được, và lấy giọng ôn-tòn đáp lại cho xứng với địa-vị một Ông Phó Giám-Đốc mới :

- Thưa không, chắc tôi không thể nào đoán ra được.

- Cứ đoán thử xem.

- Ồ... Clif Clawson ?

- Trật lắc. Tôi biết ông dương cố tìm cho ra mà. Ồ, xem chừng lần này đoán trúng đó ! Cố gắng đi ! Đoán thử lần nữa xem !

Cô tốc-ký dương ngồi đợi chép thư, mà Martin thì chưa tập quen tính tự quên mình đi và thản-nhiên coi như không có gì đáng quan tâm trước mặt nàng. Chàng nói gay-gắt ra mặt :

- Ồ, nếu vậy thì chắc là Tổng - Thống Wilson rồi. Nay nghe đây...

- Hử, Martin, Irving Watters đây ! Anh có nhớ không ?

Nói xong, Irving Watters, anh chàng có tính thích bông-dùa hoạt-kê kia tưởng thế nào cũng được thấy bạn vui mừng rồi - rít lên,

hưng Martin phải mất đến mười giây đồng hồ để nghĩ xem Irving Watters là ai. Rồi chàng chợt nhớ ra: Watters nguyên là anh sinh-viên -khoa sức học rất bình-thường, nhưng có cái đức tin ở điều thiện, ở sự thật, ở sự hữu lợi, đã làm cho chàng bực mình ở Hội Digamma Pi. Chàng cố lấy giọng thân-mật nói :

- Hay quá ! Hay quá ! Anh làm gì ở đây thế ?

- Kia, tôi lập-nghiệp ở đây mà. Ở đây từ ngày còn nội-trú. Và chữa bệnh cũng khá. Nay, Martin này, nhà tôi với tôi muốn mời anh với chị...chắc anh lấy vợ rồi chứ còn gì nữa?... tới nhà tôi ăn cơm, chiều mai, rồi tôi sẽ nói hết tình-hình ở đây cho mà nghe.

Martin sợ phải chịu sự giúp đỡ của Watters, vội nói dối một cách tro-trẽn :

- Tiếc quá... tiếc quá...tôi lại có hẹn chiều mai, cả chiều một nữa.

- Vậy mai đến Câu-lạc-bộ Elks ăn cơm trưa với tôi, rồi trưa Chủ-Nhật mời anh chị lại ăn cơm với vợ chồng tôi.

Martin không biết từ-chối cách nào, đành đáp :

- Thưa mai chắc tôi cũng không được rảnh để đi ăn cơm với anh đâu, nhưng... thôi để đến trưa Chủ-Nhật chúng tôi đến ăn cơm với anh chị vậy.

Một trong những thảm trạng lớn nhất ở

đòi nó làm cho mình khó chịu nhất là những tình-cảm thân-mật của những người gọi là "Bạn Cũ", những người thực ra từ trước chẳng bao giờ là "bạn" của mình cả. Martin sợ bị Watters bắt làm mọi, trong lòng vẫn không hết kinh-hoàng khi Leora và chàng miễn-cưỡng đến nhà Watters vào lúc một giờ rưỡi trưa ngày Chủ-Nhật. Tình bạn cũ nồng - nàn mãnh - liệt lôi chàng về quá-khứ, hồi còn ở Digamma Pi.

Nhà Watters mới cất, trang - hoàng kiêu tối tân, đồ đạc giường tủ làm ẩn vào trong tường, cửa kính có nhận những phiến chỉ mỏng, sau có ba năm hành nghề Bác-sĩ, Watters đã có điệu-bộ một nhà mô-phạm và vợ con thúc-phọc không ai có thể ngờ được; chàng béo chắc nịch, và học được nhiều điều mới lạ Martin thấy mà chán-ngán. Chàng tốt-nghiệp trước Martin một năm và lấy một người vợ khá giàu. Chàng tỏ ra có hảo tâm và chiêu - đãi khách một cách quá đáng, làm cho khách phải bứt rứt khó chịu, dám có ý-tưởng giết người là khác. Truyện chàng nói ra toàn một giọng dạy đời :

- Nếu anh chịu khó làm ở Nha Y-tế Vệ-sinh Công-Cộng lấy một vài năm và chịu khó gặp gỡ làm quen với những người đứng-dẫn ở đây, thì sau anh có thể ra mở phòng mạch tu rất lợi. Thành-phố này khá lắm... giàu có thịnh-vượng.... vì thế ít kẻ trây nợ.

- Anh cần vào câu-lạc-bộ địa-phương, chơi golf. Lối tốt nhất để gặp những tay tai-mắt

có thể-lục ở đây. Tôi đã vớ được vô số bệnh-nhân trong đám thượng-lưu ấy.

- Pickerbaugh là một người tốt, rất hoạt động, một tay vận-động giỏi, nhưng lão có một khuynh-hướng xã-hội rất tai-hại. Những bệnh-viện ấy... ác hết chỗ nói, ai đã đến bệnh-viện đều có thể trả tiền được hết! Bàn-cùng-hóa thiên-hạ! Nói ra điều này chắc anh phải ngạc-nhiên... ồ, khi còn đi học, anh có không biết bao nhiêu là ý nghĩ gàn-dở, nhưng chẳng phải riêng anh mới có những ý nghĩ đặc-biệt !... đôi khi tôi nghĩ giá không có một Nha Y-tế Vệ-sinh Công-Cộng nào, có lẽ lại tốt cho sức khỏe chung của mọi người, vì có không biết bao nhiêu người quen thói đi tới bệnh-viện chữa thí, chứ không đến các bác-sĩ tư, làm giảm cả lợi-tức của bác-sĩ, đồng thời giảm cả số bác-sĩ đi nữa, thành thử trong bọn mình những người chịu khó lưu tâm tới bệnh tật cũng ít đi.

- Tôi đoán bây giờ anh chẳng còn giữ những ý-tưởng kỳ-cục trước kia của anh về vấn-đề cần phải thực-tế... mà anh vẫn gọi là "bác-sĩ con buôn" ấy. Bây giờ chắc anh đã thấy anh cần phải nuôi vợ con gia đình, và nếu anh không nuôi, thì chẳng ai nuôi cho anh cả.

- Khi nào anh cần biết tin-tức bí-mật hay điều gì cần-thiết về những người ở đây, anh cứ đến tôi. Pickerbaugh là một lão gàn... chắc lão không mách nước cho anh đúng đâu... những người anh cần giao-thiệp làm thân phải

là những tay kinh-doanh đứng-đắn tử-tế, chắc-
chắn và bảo-thủ.

Rồi đến lượt vợ Watters. Nàng có sẵn rất
nhiều câu để khuyên-nhủ người ta lắm ; nàng
vốn là con một nhân-vật giàu-có, chẳng phải
ai xa lạ, chính là ông S.A. Peaseley, nhà sản
xuất máy bón phân hiệu Daisy.

Nàng nhen-ngào nói với Leora: "Chị chưa
có cháu nào ư ? Ồ, chị cần phải có mới được!
Chúng tôi sinh được hai đứa; chị không biết
chứ các cháu có ảnh-hưởng tới chúng tôi ghê
lắm, các cháu làm cho chúng tôi lúc nào cũng
trẻ-trung".

Martin và Leora nhìn nhau trông đến thảm
hại.

Com xong, Watters nhất-định cứ nhắc đi
nhắc lại mãi cái "thuở vui tươi mà bọn mình
cùng chung hưởng với nhau hồi còn ở trường
Đại-Học thân mến". Chàng không chịu để Martin
phủ-nhận :

- Anh Martin này, anh chúa hay làm cho
mọi người tưởng anh là một người kỳ-dị phi-
thường. Anh làm ra bộ không có cảm-tình gì
với trường cũ của anh, nhưng tôi biết mà....
tôi biết là anh làm phách chơi...chứ thực ra
anh cũng yêu trường cũ và mến-phục các giáo-
su như mọi người. Có lẽ tôi còn hiểu anh hơn
là anh tự hiểu mình! Nay thôi, bây giờ mình
hãy hoan-hô lớn lên và ca bài "Winnemac, Đất

Mẹ của những con Người Dững Mãnh" đi.

Và vợ Watters nói, "Thôi, đừng làm bộ ngờ-ngán nữa đi, thế nào anh cũng phải hát mới được!" Nàng vừa nói vừa đi lại ngồi trước chiếc dương cầm, đánh một cách cương-quyết, để bắt Martin phải hát.

Sau khi đã lễ-phép, cố nuốt cho trôi hết các món nào gà rán với kem cục, nào chàm-ngôn với kỷ-niệm, Martin và Leora cáo-từ ra về.

Chàng bảo Leora, "Pickerbaugh phải là một ông thánh, cho nên Watters mới giấu lão như vậy. Anh bắt đầu tin lão có thừa khôn ngoan thấy mưa thì ẩn vào một chỗ".

Và trong lúc cùng chung cảnh khổ não, hai người quên bằng truyện họ vừa cãi nhau vì một người con gái tên là Orchid.

II

Ở giữa Pickerbaugh và Irving Watters, Martin bị lôi kéo vào đủ các thứ, nào hiệp-hội, nào câu-lạc-bộ, nào chi-hội, nào phong-trào vận-dộng lúc nào cũng sôi-nổi ở Nauti-lus; nào Phòng Thương-Mại, nào Hội Trượt

Tuyết, Hôi Du-Ngoạn, nào Câu-lạc-bộ Elks, Hổ-tế-Hội, Y-sĩ Ái-hữu-Hội. Thoạt tiên chàng chống lại, nhưng họ có vẻ mịch lòng, giận dỗi nói, "Sao anh lại thế ! Nếu anh còn làm một công-chức, và nếu anh chịu lưu ý lấy một chút... chỉ một chút thôi... tới lòng sốt-sắng của họ tiếp đón anh ở đây..."

Leora và chàng trước kia vẫn than phiền đời sống buồn tẻ ở Wheatsylvania, bây giờ thấy mình bị mời đi dự nhiều tiệc-tùng hội-hè quá thì lại phàn-nàn rằng hai vợ chồng không thể nào có lấy một buổi tối yên tĩnh ở nhà với nhau; Nhưng dần-dần họ đâm ra có thói quen tự do tự tại trong việc giao-tế xã-hội, qua sự ăn diện đúng mốt, đóng bộ lễ-phục, đi chỗ này chỗ nọ mà không còn nôn-nóng như trước nữa. Họ sửa đổi cho kịp thời những bước khiêu vũ què-mùa có-hủ của họ; họ tập đánh bài, nhưng đánh dở lắm, tập chơi quần vợt và chơi cũng khá; và Martin, do thói quen chú không phải vì tánh-chất đạo-đức hay anh-hùng gì cả, không còn thấy khó chịu và mịch lòng khi nghe thấy người ta xì-xào bàn-tán những tin đồn hay những truyện vật-vãnh nhảm-nhĩ nữa.

Chắc chắn là các bà chủ nhà tiếp tân không bao giờ coi hai người là nguy tặc, mà là "Một đôi Vợ Chồng Trẻ Xuất Sắc". Một khi đã được Pickerbaugh che-chở tất phải là người đứng-dẫn, có tương-lai sán-lạn, và khi đã được vợ chồng Irving Watters đỡ đầu, hẳn phải

là người đáng kính đáng trọng.

Watters nắm được hai người trong tay rồi, không buông ra nữa. Chàng đàn - độn quá nên không hiểu rằng Martin thường hay từ chối lời mời của chàng, là vì Martin không thích tới nhà chàng. Chàng khám-phá ra Martin có những điểm của người tin dị-đoan, không theo chính thuyết, và chàng thân-mật, tận-tụy và nhiều khi cũng hết sức vụng-về, đem hết tâm-trí ra để cứu-vớt Martin. Chàng thường đem Martin ra làm trò đùa mua vui cho các thực khách khác, chàng thúc giục: "Nào Martin nói cho chúng tôi nghe một vài ý - tưởng kỳ-cục của anh đi xem nào !"

Nhưng lòng sốt-sắng của chàng so với vợ chàng còn kém xa. Bà Watters được cha và chồng tặng-bốc làm cho nàng tin rằng mình là tinh-hoa của tất cả các thế-hệ đúc-kết lại, và nàng tự cho mình có nhiệm-vụ sửa chữa cho vợ chồng Arrowsmith hết tính man-rợ đi. Nàng chỉ-trích Martin hay chửi thề, Leora hay hút thuốc lá, và chê lối đánh bài của cả hai người. Nhưng không bao giờ nàng cãi nhau, vì cãi nhau tức là thú-nhận có người không chịu thừa-nhận quyền tối cao của nàng. Nàng chỉ ra lệnh, những lệnh ngắn, vui, phủ đầu bằng câu: "Này, đừng có ngớ-ngẩn!" giọng nàng rít lên, và nàng cho như thế là đã giải - quyết xong công việc rồi.

Martin than-thở: "Trời ơi ! nếu cứ mắc

kết giữa Pickerbaugh với Irving Watters như thế này thì sẽ thành một thân-hào trong tình hơn là đi tranh-đấu cho khoa-học".

Nhưng Irving Watters và Pickerbaugh không thể bắt buộc chàng phải giữ gìn lễ-giáo danh-vọng mạnh bằng, có hiệu-quả bằng cái khoái thấy mình được Orchid cảm-phục và cái khoái thấy mình được mọi người ở Nautilus nghe lời, chứ không như ở Wheatsylvania chẳng ai thèm nghe cả.

III

Martin đương tìm một chất để chẩn-đoán bệnh lậu vừa nhanh hơn, vừa giản-dị hơn chất của Wassermann. Những ngón tay chậm-chạp và trí-óc hèn-rỉ của chàng vừa bắt đầu quen với công việc trong phòng thí-nghiệm và những giả thuyết mê-ly, thì đã bị lôi đi chỗ này chỗ nọ để giúp Pickerbaugh làm tuyên-truyền. Mọi người khuyến-khích chàng diễn-thuyết về vấn-đề "Phòng Thí-Nghiệm dạy ta những gì về các bệnh dịch" cho Lớp Miễn-Phí Buổi Trưa Chủ-Nhật của Hội Tinh-Cầu Hy-Vọng Vũ-Trụ Thần-Giáo.

Khi soạn diễn-văn, chàng bấn loạn cả tâm thần, vì buổi sáng hôm diễn-thuyết, nghĩ tới

việc kinh-khủng sắp phải làm, chàng lạnh run người lên, và khi bước chân lên nhà thờ "Tinh Cầu Hy-Vọng" chàng bối-rối vô cùng.

Người đến nghe đồng nghị, toàn là những người chín-chấn, trọng trách-nhiệm. Chàng phát ón nghĩ, "Họ đến để nghe mình nói, thế mà mình chẳng có cái cóc khô gì để nói với họ!"

Điều làm cho chàng thấy buồn cười là họ đến cốt để nghe chàng nói mà không nhận biết chàng, và viên trợ-giáo đứng ở cửa bắt tay mọi người lung-tung, lên mặt kẻ cả, lớn tiếng bảo chàng :

- Hai bên còn khối chỗ; cậu cứ đi thẳng vào.

- Tôi là diễn-giả mà.

- Ồ, ồ, vâng, ồ, thưa Bác-sĩ, vâng. Xin mời Bác-sĩ đi vòng ra đằng sau, vào cửa ở đường Bevis.

Vào tới phòng khách, chàng được ông Mục sư và một Ủy-ban ba người tiếp đón thân-mật; họ đều mặc lễ-phục buổi sớm và có tư-thái của người trí-thức công-giáo.

Họ lần lượt nắm tay chàng một lúc lâu, kéo các bà các cô ăn mặc thanh-lịch tới giới thiệu với chàng, rồi mọi người lễ-phép đứng vây lấy chàng, rì-rầm nói truyện với nhau, và có ý như chờ chàng nói ra một câu gì hay-ho ý-nhi. Rồi người ta dẫn chàng qua một

hành-lang hình vòng cung vào hội-trường, lòng chàng lúc ấy thực là đau khổ, mặt tái mét đi vì lo sợ, miệng nín thin-thít. Hàng triệu con mắt để dồn cả vào nhìn cái bộ-diệu vô-nghĩa-lý của chàng - mắt trên những dãy ghế dài cong như cánh cung, mắt trên dãy ban - công thấp, chỗ nào cũng thấy những mắt là mắt đang theo dõi chàng, nghi ngờ tài năng của chàng, trông thấy đầu gối chàng run lên, sắp quy xuống.

Con hấp-hối mỗi lúc một gia tăng, trong lúc những tiếng cầu kinh, những tiếng hát vang lên, xin Thánh-Linh phù-hộ cho chàng.

Ông mục-su và ông chủ-tịch Ủy-ban diễn-thuyết mở đầu buổi diễn-thuyết bằng những lời sùng-tín nhiệt-thành thích-dáng. Trong lúc Martin run lên cố làm bộ gan - lỳ nhìn xuống đám đông người ta đang trân-tráo nhìn chàng, trong lúc chàng ngồi trên diễn-đàn cao không có gì che chở, khiến chàng có cảm tưởng như bị phơi ra trần trường trước mắt mọi người, thì ông mục-su thông-báo cho mọi người biết việc tổ-chức sắp tới của "Bữa Tiệc Truyền Giáo" vào Ngày Thứ Năm ở Câu-lạc-Bộ Thiếu-Sinh-Đoàn. Rồi mọi người lại hát một hay hai bài thánh ca vui-vui, làm Martin ngán - ngo không biết nên đứng hay ngồi - rồi ông chủ tịch cầu-nguyện rằng "vị bằng - hữu sắp nói truyện với chúng ta hôm nay sẽ được Bề Trên ban cho có đủ năng-lực làm cho mọi người

[REDACTED]

thấu-triệt được hết ý-nghĩa Bản Thông - Điệp của Người". Trong lúc ông Chủ-tịch cầu-nguyện như vậy, thì Martin ngồi đưa tay lên bóp trán, chàng thấy mình thực là rò-dại lỗ-bịch, và than thẳm, "có lẽ bộ-điều mình phải như thế này mới đúng... người nào cũng cú há-học miệng ra nhìn mình chòng-chọc thế kia... Trời, lão này nói gì mà nói lảm thế?... Ồ, chết cha rồi, không biết mình định nói những gì về cái mục xông khói khử-trùng?... Ồ... Trời ơi là Trời, lão sắp nói xong rồi, đến lượt mình lên rồi đây!"

Chẳng biết bằng cách nào, chàng đã đứng cạnh cái bàn, nắm lấy nó để đứng cho vững, giọng của chàng có vẻ lưu-loát, nói ra những lời thuận lý. Đám sương mù che-phủ những bộ mặt đối diện chàng, tan dần, chàng đã trông rõ từng người, chàng thấy một ông già tinh-thần có vẻ minh-mẫn, liền tìm cách làm cho ông cười và ngạc-nhiên.

Chàng lại thấy Leora ở cuối phòng, nhìn chàng gật đầu, khuyến-khích chàng. Chàng vững tâm bắt đầu nhìn đi chỗ khác không cần nhìn những người ngồi đối diện thẳng với chàng nữa. Chàng liếc nhìn lên ban-công...

Thỉnh-giả thấy trước mặt mình là một thanh-niên rất sốt-sắng nói với họ về truyện những huyết-thanh và thuốc tiêm, nhưng trong lúc tiếng nói chàng rạn lên, thì mắt chàng đã

để ý thấy trên hàng ghế thứ nhất ở ban-công có đôi cổ chân mang bí-tất lụa nổi bật lên, mà đôi cổ chân ấy là của Orchid đương chăm-chú nhìn chàng nòng-nàn, thần-phục.

Khi Martin rút lời, chàng được mọi người vỗ tay tán-thưởng nhiệt-liệt hơn bao giờ hết - tất cả các nhà diễn-thuyết sau bất cứ bài-diễn văn nào, cũng đều được người ta vỗ tay tán-thưởng như vậy. Rồi Ông Chủ-tịch lên ngỏ lời tán-dương nòng-nhiệt hơn bao giờ hết, và thỉnh-giả kéo nhau ra khỏi phòng tán mác nhanh chưa từng thấy bao giờ hết, và Martin thấy mình đứng trong phòng khách, nắm tay Orchid trong khi nàng nói giọng ngọt-ngào âu-yếm chàng chưa từng được nghe bao giờ : "Ồ, Bác-sĩ Arrowsmith, Bác-sĩ thực là bậc phi-thường! Các diễn-giả phần nhiều là những đồ cổ cạ, còn Bác-sĩ... Bác-sĩ nói người ta hiểu ngay! Tôi sẽ phóng về nhà nói cho Ba tôi biết. Chắc Ba tôi thích lắm!"

Cho mãi tới lúc bảy giờ chàng mới nhìn thấy Leora. Nàng đã len vào được trong phòng từ lúc nào chàng không hay và nàng đứng nhìn hai người, với tâm-trạng và thái-độ của một người vợ...

Trong lúc đi bộ về nhà, Leora im lặng một cách thật là hùng-biến...

Chàng đợi mãi không thấy nàng nói gì, tức quá, phải lên tiếng :

[REDACTED]

- Sao? Em thấy bài diễn-văn của anh thế nào ?

- Không đến nỗi dở. Nhưng nói cho tất cả cái lũ xuẩn ấy nghe hiểu được thực khó quá.

- Xuẩn à ? Em bảo "Xuẩn" nghĩa là thế nào ? Anh thấy họ hiểu bài diễn-văn của anh lắm mà. Toàn là những người khá cả mà.

- Có chắc không ? Thôi, dẫu sao thì nhờ Trời anh sẽ chẳng phải tiếp-tục nói làm-nhảm nữa đâu, vì Pickerbaugh thích nghe chính ông ta nói kia, và chẳng để cho anh nói luôn đâu.

- Anh đâu có cần. Thực ra, em không biết chú anh thấy thỉnh-thoảng ra nói chuyện trước công chúng cũng hay. Như vậy giúp cho mình tư-tưởng sáng-suốt thêm ra.

- Phải, chẳng hạn như kiểu mấy ông chính trị-gia sáng-suốt, đáng yêu, đáng mến !

- Này, Lee, anh nói cho mà nghe ! Cố nhiên, vẫn biết chòng em là một thằng ngu-xuẩn, rời khỏi cái phòng thí-nghiệm ra, chẳng làm nên trò-trống gì, nhưng anh tưởng ít ra em cũng có thể giả vờ làm ra vẻ sốt - sáng, hoan-hỉ một chút đối với buổi diễn - thuyết đầu tiên của chòng em chứ... từ trước tới nay bây giờ mới là lần đầu tiên ra diễn-thuyết... mà kể ra cũng thành công chứ đâu đến nỗi nào !

- Cái gì ! khi chưa ! em sốt-sắng hoan-hỉ lắm chứ. Em vỗ tay không biết bao nhiêu lần. Em thấy anh nói hay lắm, hoạt-bát lắm.

Thực đúng là... Nhưng em thấy còn nhiều cái anh có thể làm hay hơn thế. À, chiều nay mình ăn uống sao đây; về nhà ăn đồ nguội, hay đi hiệu ?

Thế là đương ở địa-vị một anh-hào chàng bị hạ xuống địa-vị một anh chồn không được vợ tán-thương, đành ngậm bồ-hòn làm ngọt.

Suốt tuần lễ ấy, chàng luôn luôn âm-ức nghĩ tới truyện bị vợ khinh - thường, nhưng được cái mùa đông đã tới, những bữa tiệc tuy có linh-hoạt nhưng không lấy gì làm vui cho lắm, những canh bài lá bạc tuy có phóng-đăng nhưng không lấy gì làm nguy-hại được tổ-chức luôn luôn rồi, mãi tới hôm Thứ Sáu hai người lần đầu tiên ở nhà, lần đầu tiên có dịp cãi nhau một trận thật là khoái-trá. Hai người ngồi để làm cái việc mà chàng tuyên-bố là "lại bắt đầu đọc-sách trở lại, đọc thật sự những bài về sinh-lý-học, và một vài trang của cái anh chàng Arnold Bemett - đọc một cách lặng-lẽ thích-thú", nhưng thực ra chàng chỉ đọc những tin ngắn trong mấy tờ báo Y-học.

Chàng bòn-chòn không yên. Chàng ném tờ báo xuống. Chàng hỏi :

- Ngày mai đi cắm trại trên tuyết với gia-đình Pickerbaugh, em mặc quần áo gì ?

- Ồ, em chưa có ý-kiến gì cả. Để em nghĩ xem.

[REDACTED]

- Lee này, anh muốn hỏi em : Con - có gì mà em bảo anh nói nhiều quá ở nhà Bác - sĩ Strafford chiều hôm qua ? Văn biết anh có nhiều cái xấu, nhưng anh chưa bao giờ biết tậ nói nhiều là một trong những cái xấu ấy.

- Trước kia không có, bây giờ mới nảy ra.

- Bây giờ mới nảy ra !

- Này anh, Sandy Arrowsmith này, em nói cho mà biết : suốt tuần lễ này anh cứ si-si cái mặt ra như đứa trẻ xấu tính. Anh có truyện gì giận dỗi.

- Truyện gì à ? Anh... Trời ! thực đến mệ ! Ở đây ai cũng khen bài diễn-văn ở Tỉnh Cầu Hy-Vọng của anh... xem ngay bài đăng trong tờ "Người Biên Cương" và Pickerbaugh bảo Orchid nói bài diễn-văn hay không thể chê được... còn em thì chẳng có lấy một lời khen chê !

- Thế em chả vỗ tay là gì ? Nhưng chính vì thế mà em mong anh đừng có nói nhăng nói cuội nữa.

- Em mong thế hả ? Có thực em muốn thế không ? Đã thế để anh nói cho mà biết, anh sẽ nói nữa cho mà xem ! Anh không có nói những truyện khoác-lác, đại-ngôn trắng - ngữ. Chủ Nhật vừa rồi, anh nói thẳng về khoa-học, thế mà người ta ai cũng chăm-chú nghe. Trước kia anh chưa kinh-nghiệm cứ tưởng mình cần phải mềm-mòng để làm cho thánh-giả chú ý nghe mình nói. Và anh làm được không biết bao nhiêu là

việc có ích ! Chứ sao, trong có bốn-mươi-lăm phút đồng-hồ mà anh nói không biết bao nhiêu là điều chỉ-dẫn cách giữ - gìn sức khỏe và trình-bày không biết bao nhiêu là quan-niệm về giá-trị của phòng thí-nghiệm. Anh chẳng cần làm một yếu-nhân, nhưng khi có điều gì cần nói ra mà có người chịu nghe mà không nói leo như kiểu dân Wheatsylvania là khoái rồi. Anh cuộc với em là anh sẽ tiếp - tục làm cái việc mà em đã quá lịch-sự gọi là "nói những nói cuội" ấy đó...

- Anh Sandy, việc diễn-thuyết có lẽ thích-hợp với người khác, chứ không thích-hợp với anh đâu. Em không thể nói với anh gì lẽ gì... ấy cũng vì thế mà em không nói gì hơn về bài diễn-văn của anh. Em không thể nói để anh biết là hôm đó nghe anh diễn-thuyết em ngạc-nhiên không thể tưởng-tượng được, anh là người vẫn thường cười cái mà anh gọi là tình cảm, ấy thế mà hôm đó nói đến "Lũ Trẻ Thân Yêu" anh lại khóc được !

- Anh chẳng bao giờ nói như vậy cả... chẳng bao giờ dùng câu đó và em cũng biết đấy. Và, Trời ơi ! Em bảo là anh cười ! Anh nói cho em biết chú Phong-Trào Bảo - Vệ Sức-Khỏe Chung, nhờ sửa chữa những tật hư thói xấu của trẻ con, trông-nom săn-sóc mắt, mũi, họng chúng nó, và nhiều bệnh tật khác nữa, có thể cứu được hàng triệu sinh-mệnh và đào-tạo một thế-hệ tương lai...

- Em biết rồi, khó lắm ! Anh khỏi cần nói nữa ! Em còn yêu trẻ con hơn anh nhiều !

Nhưng em muốn nói tới tất cả những cái lối cười giả-tạo lối-bịch kia...

- Trời ơi ! thì cũng có lúc người ta làm bộ ra như vậy. Nếu chưa giáo-dục quần-chúng thì chưa thể làm việc với họ được. Cứ xem ngay lão đấy, tuy lão ngu-ngốc thật, nhưng lão đem thơ-thần với tất cả những trò khi ấy ra mà làm được việc có ích đấy. Nếu anh biết làm thơ, có lẽ cũng hay... Trời ! Chả lẽ anh không học làm thơ được thì cũng lạ !

- Thơ gì mà kinh quá !

- À ra bây giờ tính thủy-chung như nhất của em tuyệt-vời như vậy! Vừa chiều hôm trước em bảo thơ của lão "cù" lắm kia mà !

- Em khỏi cần phải thủy-chung như nhất gì cả. Em chỉ là một người đàn bà. Anh là người thứ nhất nói với em như vậy. Còn thơ-thần, đối với Bác-sĩ Pickerbaugh thì được, song đối với anh thì không được. Anh là người của phòng thí-nghiệm, công việc của anh là tìm-tòi ra cái này cái nọ, chứ không phải quảng-cáo những cái ấy, anh có nhớ một lần ở Wheatsylvania trong có năm phút đồng-hồ anh suýt theo một giáo-hội và làm một nhân-vật có danh-vọng ở đó không ? Có phải anh muốn suốt đời bị sa-ngã vào vòng danh-lợi, rồi để người ta lại phải lôi anh ra không ? Anh vẫn còn chưa biết mình mọi-rợ hay sao ?

- Vâng thì anh mọi-rợ ! Và...em còn gọi anh là cái gì nữa, nghe hay-ho lắm kia nhỉ... Cha mẹ ơi ! Anh còn là thằng "quê một cục" !

Và em giúp đỡ anh nhiều lắm ! Khi anh định sống một cuộc đời đứng-đắn, hữu-ích, không đi gây thù chuốc oán với mọi người nữa, thì em, đáng lẽ ra phải là người tin-tưởng anh, khuyến khích anh, em lại là người thứ nhất cản-trở anh !"

- Có lẽ cô Orchid có thể giúp đỡ anh nhiều hơn !

- Có thể lắm ! Em cứ tin anh đi, cô ấy là một người đáng mến, và cô ấy rất tán-thường bài diễn-văn của anh ở Giáo-Hội, và em tưởng anh cứ ngồi mãi đây suốt đêm để nghe em chế-nhạo công việc và bạn-bè của anh sao... Anh đi tắm nước nóng một cái đây. Thôi, chúc em ngủ cho ngon giấc !

Ngồi trong bồn tắm, chàng giật mình không hiểu sao chàng lại có thể cãi nhau với Leora được. Chết chưa ! Nàng là người duy-nhất ở trên đời này, ngoài Gottlieb, Sondelius và Clif Clawson - à mà nhắc đến Clif Clawson hẳn ở đâu bây giờ ? vẫn ở Nữ-Uớc chẳng ? có phải hẳn còn nợ mình một bức thư chưa trả lời không nhỉ ? nhưng dầu sao... mình giận Leora thì thực là điên quá, cho dẫu Leora có bướng không chịu sửa đổi lại quan-niệm, không chịu nhận rằng mình là người có thiên-tài gây được ảnh-hưởng với mọi người. Từ xưa chẳng có ai sẵn-sàng ủng-hộ mình, bênh-vực mình như Leora, và mình yêu Leora hết sức...

Chàng vội lau khô mình, chạy ù vào phòng,

lòng đầy hối-hận. Chàng nàng nói với nhau rằng họ là người biết điều nhất đời, họ hôn nhau một cách hùng-hồn, rồi nàng chỉ-trích luôn :

- Trước sau cũng thế thôi, em không có tiếp tay với anh để anh tự lừa dối mình. Anh không phải là người đi vận-động, đi quảng cáo. Anh là người đi truy-tầm những kẻ lừa - bịp đối-trá. Buồn cười thật, lẽ ra anh phải để ý nghe cho rõ truyện về những người đi truy-tầm những kẻ lừa-bịp đối-trá, như Giáo-Su Gottlieb và ông già Voltaire của anh, những người ấy không ai có thể lừa-dối được. Nhưng có lẽ họ cũng chỉ như anh mà lúc nào cũng chỉ mong được yên thân ấm cật, giàu sang phú quý, lúc nào cũng bán linh-hồn cho quỷ-sứ, rồi lại đi lường-gạt luôn cả quỷ-sứ đáng thương ấy. Em nghĩ... em nghĩ... (Nàng ngồi nhồm lên trên giường, hai tay ôm lấy thái dương, cố nói bật ra) anh khác Giáo-su Gottlieb. Ông ấy không bao giờ nhàm-lăn và mất thời giờ vào...

- Phải ông ấy không mất thời giờ làm ở Hãng chế thuốc trị bách bệnh của Hunziker, và chức-vị ông là "Bác-sĩ", chứ không phải là "Giáo-Su", nếu em cần gọi ông ấy bằng...

- Nếu ông ấy đến làm việc với Hunziker, chắc ông ấy có lý-do chính đáng. Ông ấy là một thiên-tài, ông ấy không thể làm-lăn được. Hay ông ấy cũng có thể làm-lăn, ngay cả ông ấy cũng có thể làm-lăn sao ? Nhưng dù sao đi chăng nữa thì anh, anh Sandy, anh cần phải

vấp ngã cho nhiều, cần phải làm - lã cho nhiều, thì mới có kinh-nghiệm, mới sáng mắt ra, Em chỉ nói với anh một điều là : Anh có làm-lã một cách điên-khùng rò-dại, thì anh mới biết, nhưng đôi khi thấy anh cứ sấn lên, thấy cái trồng nào cũng chui đầu vào, em cũng thấy chán... như việc anh làm một diễn-giả lơ-mơ hay việc vãn-vượng với cô bé Orchid của anh.

- Trời ơi là Trời ! Mình đã vào cổ làm lành mà còn thế đấy ! Em không bao giờ làm-lã là một việc hay lắm ! Nhưng trong gia-đình có một người hoàn-toàn là đủ rồi.

Chàng nằm vật xuống giường. Im lặng. Có tiếng gọi dịu-dàng : "Anh Martin ! Anh Sandy! Chàng lò nòng đi, lấy làm kiêu-hãnh đã có thể đối-xử cứng-rắn với nòng, rồi cứ thế ngủ thiếp đi. Sáng ăn điểm tâm, thấy chàng có vẻ ngượng và tỏ ra ân-cần với nòng, thì nòng lại ăn nói cộc-lốc , "Không ai thèm nói đến truyện ấy nữa".

Rồi chiều hôm ấy, họ vẫn giữ bộ mặt làm lý với nhau, đi cắm trại trên tuyết với gia-đình Pickerbaugh.

IV

Bác-sĩ Pickerbaugh có một cái nhà gỗ

nhỏ, dựng dưới một vòm cây sồi cành lá xác
xơ, giữa đám đồi thấp ở phía bắc Nautilus. Họ
kéo đi một bọn mười hai người, ngồi trên
một cái xe chạy trên tuyết chất đầy rom và
áo len xanh. Tiếng nhạc xe kêu nhong - nhon
nghe rất hào hứng, lũ trẻ tuôn ra ngoài và
chạy bên cạnh xe.

Một bác-sĩ coi bệnh-viện của trường học
còn độc-thân, để ý tới Leora, hai lần anh
chàng kéo chân phủ ấm cho nàng; làm như vậy,
đối với dân Nautilus gần như là gây sự hiềm-
nghĩ. Martin nói ghen công-nhiên quay hẳn về
phía Orchid.

Chàng mỗi lúc một thêm chú ý tới nàng,
không phải là để cho Leora một bài học, mà
chỉ vì làn da trắng mịn, đôi má đỏ hồng của
Orchid. Nàng mặc một chiếc áo len ngắn, đội
mũ nỉ, quàng một chiếc khăn đỏ chói, và mặc
quần cộc, chiếc quần cộc đầu tiên ở Nautilus
từ trước chưa một thiếu-nữ nào dám diện. Nàng
vỗ lên đầu gối chàng, và khi hai người ngồi
trên chiếc xe nhỏ ngật-ngưỡng nguy-hiểm chạy
sau chiếc xe lớn, nàng nhất-định ôm chặt lấy
ngang lưng chàng. Rồi nàng gọi chàng là "Bác
sĩ Martin" và chàng thì tiến tới độ gọi nàng
trông không là "Orchid" nghe thật nồng - nàn
thắm-thiết.

Tới nhà, mọi người ồn-ào xuống xe. Mar-
tin và Orchid cùng khiêng giỏ đồ ăn vào; rồi

cùng đi giày trượt tuyết xuống dốc đồi. Khi mấy chiếc khiên của hai người vướng vào nhau, ngã lăn đi, nàng không chút sợ hãi, không chút bối-rối, bám chặt lấy chàng, và hình như chàng thấy trong lớp quần áo len thô cứng, thân hình nàng càng thêm diu-dàng, tuyết-diệu mắt bạo-dạn, má ửng hồng lộng-lẫy khi nàng xoa lớp bông tuyết vớt dính trên mặt đi, hai chân chống lên trời như chân một cậu bé mạnh khảnh, đôi vai đáng yêu có vẻ mạnh như con trai.

Chàng tự trách : "Mình thực là cuồng-si! Leora nói thế mà đúng ! Mình cứ tưởng mình có cái gì tân-kỳ đặc-biệt ! Và tội - nghiệp Orchid - nếu nàng biết mình hèn-hạ như thế này chắc nàng khổ tâm lắm !"

Nhưng cô Orchid bé nhỏ đáng thương ấy lại ve-vãn chàng :

- Lại đây đi, Bác-sĩ Martin ! Mình leo cái dốc cao kia chơi. Chỉ có hai chúng mình là còn liều mạo-hiểm một chút.

- Chắc tại chúng mình trẻ - trung nhất đám.

- Tại Bác-sĩ trẻ-trung thì có ; còn tôi thì già chết đi được. Khi Bác - sĩ nói hươu nói vượn về bệnh dịch và truyện này truyện nọ, tôi chỉ biết ngồi há-hốc miệng ra mà nhìn.

Vừa lúc đó chàng thấy Leora đang trượt

tuyết trên một dốc đồi xa với anh chàng bác-sĩ chết tiệt kia. Có lẽ chàng thấy hận và có lẽ chàng cũng thấy được an-ùi vì được phép đi một mình với Orchid, nhưng chàng im không nói chuyện với Orchid nữa, tựa hồ như nàng chỉ là một đứa con nít, còn chàng thì người lớn nhiều kinh-nghiệm, chàng thôi không nói với nàng nữa, làm bộ như chàng đương nhìn qua vai nàng ngó ra phía sau. Hai người chạy tới chỗ đồi cao, rồi trượt xuống dốc, nhưng bị ngã lăn xuống một quãng dài và vùng-vẫy trong tuyết.

Hai người cùng quay về nhà thì thấy mọi người đều đi chơi vắng hết. Nàng cởi bỏ chiếc áo len ướt ra và rũ chiếc áo bờ-lu mỏng. Họ lục tìm được một chiếc bình-thủy đựng cà phê nóng rồi chàng nhìn nàng trông tựa như sắp hôn nàng, và nàng cũng nhìn lại như có ý bảo chàng cứ hôn đi, không sao đâu. Hai người vừa bày thức ăn ra bàn, vừa hát khe-khe, tình-tú rất thân-mật. Rồi nàng thỏ-thè, "Nào le lên, người đâu mà lười thế, bày mấy cái cốc này lên trên cái bàn cô-lỗ-sĩ kia!" nghe như giọng của một người rất hài lòng được ở bên chàng suốt đời.

Họ không thốt ra một câu gì gọi là tỏ tình với nhau, họ không nắm tay nhau, và trong khi ngồi xe trở về nhà, trong bóng đêm lấp-lánh tuyết rơi, tuy họ ngồi vai kề vai, chàng cũng không ôm lưng nàng, trừ những lúc

gặp khúc quanh gấp, chiếc xe chạy nghiêng đi, xô hai người vào nhau. Nếu Martin có thấy lòng sôi-dộng, chắc chỉ tại chàng vận - động suốt ngày, máu bốc lên chạy nhanh trong huyết quản. Không có truyện gì xảy ra và cũng không ai có vẻ ngưng-ngừng khó chịu. Lúc chia tay, họ chào nhau rất hồn-nhiên vui-vẻ.

Và Leora không phê-bình chỉ-trích gì cả, mặc dầu nàng có vẻ lạnh-lùng trong một hay hai hôm gì đó, nhưng Martin vì bận-rộn cũng chẳng hỏi-han gì hết.